Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Enhver Sit

Ugeblad
for
Politik og Kristendom.

Redigeret af Henning Jensen og Kristensen-Randers.

№ 39. | Torsdag den 27. September 1888. | 3. Aarg.

Indhold: Tale ved et Arbejdermøde i Middelfart. — De lutherske Kirker og det sociale Spørgsmaal. — Planeterne. — Modstand mod . . . — Ungdomsforeningerne. — Bekjendtgjørelser.

Tale
ved
et Arbejdermøde i Middelfart.

Jeg vil udtale mig om min Stilling til Arbejderspørgsmaalet og Socialismen.

Hvad Arbejderspørgsmaalet angaar, da mener jeg, at den nuværende Samfundsorden er uretfærdig mod Arbejderne, og den strider mod al guddommelig og menneskelig Ret. Hvorledes er nemlig den guddommelige og menneskelige Ret med Hensyn til dette Spørgsmaal? Den er saaledes, at *enhver skal have Lønnen for sit eget Arbejde, og ikke for andres.* Naar man engang har hørt den Grundsætning, og naar man saa ikke har faaet sin Forestilling om, hvad Retfærdighed er, aldeles forkludret, saa er den Grundsætning uimodsigelig. Jeg vil spørge ethvert Menneske, og særlig ethvert kristent Menneske, om de tør træde op og modsige den Grundsætning, om de tør benægte, at ethvert Menneske har Ret til at faa den fulde Løn for sit Arbejde, og om de tør paastaa, at det ene Menneske har Ret til at faa Løn for det Arbejde, som det andet Menneske gjør. — Et Menneske har fri Raadighed til at *give* andre den Løn, eller noget af den Løn, som han ved sit Arbejde har fortjent. Men intet Menneske har Ret til at *tage* fra det andet Menneske, den mindste Trævl eller den mindste Øre af den Løn, som han ved sit Arbejde har fortjent.

Saadan er *Retten*. Jeg tror ikke, at der er nogen der *tør* modsige det.

Men hvordan er saa *Loven?* Loven i det nuværende Samfund er den, at den giver det ene Menneske Ret til at tage noget af den Løn, som det andet Menneske ved sit Arbejde fortjener. Der er vistnok kun meget faa af Legemsarbejderne, der faa hele Værdien af deres Arbejde. Og derved bliver det muligt, at nogle kan leve og blive rige uden at gjøre nogetsomhelst Arbejde, idet de nemlig lever og beriger sig ved det Arbejde andre gjør for dem. Men at leve af andres Arbejde, og at blive rig ved andres Arbejde, det er i moralsk Henseende forkasteligt. Det er *Lov* i det nuværende Samfund, men det har aldrig været, og det vil aldrig blive *Ret.*

Hele det nuværende Samfund hviler altsaa, hvad dette Forhold angaar, paa en Grundvold, der er en himmelraabende Uretfærdighed. Det hviler paa den Grundvold, at man har Lov til at leve af andres Arbejde, at naar man er stærk nok til det, eller rig nok til det, saa har man Lov til at tage Hundreder eller Tusinder af andre Mennesker i sin Tjeneste, og give dem en Løn, som er betydelig mindre end den, som de ved deres Arbejde egentlig har fortjent, og saa putte Resten i sin egen Lomme, saa man ikke selv behøver at arbejde, men dog kan han føre et overdaadigt Liv og endda forøge sin Rigdom. Og naar man saa har levet af andres Arbejde, og maaske beriget sig ved andres Arbejde, saa har man Lov til at sige til Arbejderen, naar han er opslidt, at nu kan han sejle sin egen Sø og gaa til Fattighuset.

Naturligvis skal vi ikke lægge Skylden paa de enkelte Mennesker, fordi Forholdene er saadan. Vi skal ikke nære Had til dem der bære sig saadan ad, thi det er ikke deres personlige Skyld, men det er hele Systemets Skyld. Jeg tror, at naar Arbejderne i deres berettigede Kamp for en bedre økonomisk Tilværelse kan skjelne skarpt imellem Personerne og Systemet, saaledes at de ikke lægger Skylden paa Personerne, men paa Systemet, paa hele Ordningen af vort Samfund, saa vil det give dem en umaadelig Styrke. Thi saa vil de efterhaanden nøde alle Men-

nesker, der har Gnist af Retsfølelse til at tage Parti for dem. Jeg tror rigtignok aldrig at Retten sejrer ved sin egen Hjælp. Retten maa blive Magt før den sejrer. Men Retten bliver en Magt ved at overbevise. Naar Arbejderne ganske roligt bliver ved at spørge Folk, om det er Ret, at det ene Menneske kan leve og berige sig ved andre Menneskers Arbejde, at den som arbejder mest, tit faar den mindste Løn, og tilsidst ikke har det, hvortil han kan helde sit Hoved i de gamle Dage, — saa vil der blive flere og flere af andre Samfundsklasser som vil sige, at det er Uret. Det vil tage Tid; thi der er mange i og for sig gode Mennesker, som er kjørte faste i den Tankegang, at Samfundet, saadan som det nu er, netop er en Beskytter af Retten, særlig af Ejendomsretten. De har ikke set, at det hver Dag, hver Time krænker Ejendomsretten. Thi hvad er Ejendomsret, set fra den moralske Side? Det er den Ret ethvert Menneske har til at faa den hele Løn for sit Arbejde. Men hvad er Ejendomsret set fra det nuværende Samfunds Side? Det er den Ret enkelte har til at bemægtige sig en Del af det Udbytte, som andre har tilvejebragt ved deres Arbejde. Den nuværende juridiske Ejendomsret, det er en Krænkelse af den naturlige og den moralske Ejendomsret. — Der er, som sagt, mange som endnu ikke *kan* se dette, men som kan komme til at se det. Der er mange, som ikke *vil* se det, fordi det strider altfor meget imod deres Interesser. Og saa er der vel nogle, som ikke *tør* se det, fordi de synes, at der er ingen Midler til at afhjælpe denne Uretfærdighed.

Min Stilling til Arbejderspørgsmaalet er altsaa denne: Jeg erkjender, at Arbejderen har en naturlig og moralsk Ret til at faa hele Udbyttet af sit Arbejde, at ingen Enkeltmand har moralsk Ret til at afpresse ham noget af dette, og derved sættes i Stand til at leve af andres Arbejde. Og da den nuværende Samfundsorden tillader dette, saa mener jeg, at paa dette Punkt er den nuværende Samfundsorden umoralsk, ukristelig og uretfærdig.

Det er saa *Socialismens* Mening at afhjælpe denne Uretfærdighed derved, at Staten overtager al Produktion, saaledes at altsaa alt Arbejde bliver Statsarbejde, alle Mennesker bliver Arbejdere, alle Arbejdere Statstjenere. Jeg vil nu gjøre en Bemærkning til dem, som er frygtelig bange for Socialismen. Det er den, at Staten er jo allerede nu halv socialistisk. Staten har overtaget Jernbanevæsenet, Postvæsenet, Telegrafvæsenet, ja, Staten har overtaget Skolevæsen og Kirkevæsen. Men naar Staten endogsaa paatager sig Produktionen af Kristendom, saa er der da i og for sig intet urimeligt i, at den ogsaa paatager sig Produktionen af mere materielle Ting. — Jeg tror nu ogsaa, at Fremtiden bærer derhen imod. Jeg tror, der vil komme den Tid, da hele Mellemstanden, Bønder, mindre Handlende og Industridrivende, de vil komme til at sidde saa trykket i det, blive saa afhængige af de store private Kapitaler, saa de, for at slippe for Trykket af den private Kapital, foretrækker at lade Staten blive den eneste Kapitalist, og saa blive afhængige af den. Og saa tror jeg, at det bliver umuligt for de forholdsvis faa Storkapitalister at modsætte sig dette. Jeg tror altsaa, at Socialismen engang i Fremtiden vil sejre, og jeg tror, at den vil kunne afhjælpe meget af den Uretfærdighed, som nu finder Sted.

Men jeg tror rigtignok ogsaa, at den sociale Stat vil have mange Ulæmper, og jeg tror ikke, at det er den endelige, afsluttende Samfundsform. Det vil blive et Gjennemgangsled til en ny Samfundsform, som vi nu maaske intet Begreb har om. Grundtvig siger, at Loven for et Folks Liv er idelig Bevægelse. Og dette er rigtigt. Ligesaa urimeligt som det derfor er at tro, at den nuværende privat-kapitalistiske Samfundsform er den endelige og afsluttende, ligesaa urimeligt er det at tro, at den socialistiske Stat vil være det. Naar Socialdemokraterne taler om den sociale Stat, saa taler de om den paa en Maade, som om den kunde raade Bod paa alt, og som om den slet ikke medførte Misligheder og Ulæmper. — Og jeg finder dette naturligt. Socialismen er for dem en Slags Religion, den begejstrer dem, de elsker den. Og man ser ikke let Fejl hos den elskede. Jeg vil kun gjøre opmærksom paa en Ulæmpe, som jeg synes vil følge med den. Det er den uhyre Centralisation; dette, at alt skal udgaa fra Staten, at alle, saa at sige, bliver personligt afhængige af Statsmyndighederne. Der er mange af Socialismens Modstandere, der mener, at Socialismen vilde føre til en ubunden, tøjlesløs Frihed. Dette beror paa en fuldstændig Uvidenhed om, hvad Socialismen er. Tværtimod! er der noget Samfund, hvor *Ordenen* kunde siges at være gjennemført til sine mindste Enkeltheder, saa vilde det være det Samfund, som Socialismen tilstræber. Men det vil, efter hvad jeg kan skjønne, blive Faren ved det socialistiske Samfund, at det vil komme til at gjennemføre Ordenen i en saadan Grad, saa det let kommer til at gaa ud over baade den personlige og den politiske Frihed.

Men den sociale Stat hører Fremtiden til. Det som det gjælder om er, at faa udrettet noget i Nutiden. Dette indser jo Socialdemokraterne ogsaa godt. De er ikke upraktiske Folk, der bliver ved at stirre paa et Fremtidsmaal, og siger, at naar de ikke strax kan naa det Maal, saa bryder de sig ikke om det, som kan opnaas i Nutiden. Nej, Socialdemokraterne er praktiske Folk, som ihærdigt arbejder paa det, der under de nuværende Forhold kan opnaas for Legemsarbejderne. — Der er navnlig to Punkter, de retter deres Bestræbelser imod: Fri Hjælp i Sygdomstilfælde, og en ordentlig, hæderlig Alderdomsforsørgelse. Hertil vil jeg sige, at jeg, saalænge jeg har Sæde paa Rigsdagen, skal hjælpe Arbejderne til at opnaa det mest mulige. Og det tror jeg, at hele Venstre vil. Og jeg tror, at ogsaa adskillige Højremænd vil. Jeg tror, at der er mange Højremænd, der har ligesaa meget Hjerte for Arbejdernes Sag som Venstremændene. Jeg anser det derfor ikke for umuligt, at her er et Omraade, hvor der kan komme et virkeligt Udbytte ud af et Samarbejde. Arbejderspørgsmaalet er endnu ikke noget storpolitisk Spørgsmaal. Det bliver det først, naar Arbejdernes Repræsentanter

bliver saa talrige i den lovgivende Forsamling, saa Spørgsmaalet bliver om Gjennemførelsen af den sociale Stat. Arbejderspørgsmaalet er endnu kun et moralsk Retsspørgsmaal og et Humanitetsspørgsmaal. Arbejderne søger at overbevise os andre om, at de har en moralsk Ret til at faa deres Vilkaar forbedrede. De forlanger ikke noget som en *Naade*, og det giver jeg dem fuldkomment Medhold i. Men de henvender sig til den moralske Retsfølelse og Humanitetsfølelse baade hos Højre og Venstre; og jo mere det kan lykkes dem at sætte disse Følelser i Bevægelse, desto mere vil de udrette under de nu bestaaende Forhold.

De lutherske Kirker og det sociale Spørgsmaal.

I.

For noget over et Aar siden udkom der en lille Bog, der fortjener nogen Opmærksomhed. Det var en Oversættelse af den tyske Theolog, Dr. Uhlhorns Bog: „Katholicisme og Protestantisme ligeoverfor det sociale Spørgsmnal". Oversættelsen var besørget af Pastor Schepelern, som er Sognepræst her i Kjøbenhavn. Pastor Schepelern fortjener Tak for Oversættelsen, fordi det viser, at han har Interesse for det sociale Spørgsmaal, og søger at udbrede denne Interesse til sine Standsfæller, de øvrige Præster. Der er nemlig ingen Tvivl om, at de fleste af Landets Præster har læst denne Bog, og da Pastor S. i et lille Forord anbefaler den stærkt, er der Rimelighed for, at de i Bogen udtalte Anskuelser om, hvad den lutherske Kirke skal gjøre overfor det sociale Spørgsmaal, hyldes af største Delen af de danske Præster. Det er derfor ikke overflødigt at gaa lidt nøjere ind paa dette, skjønt jeg vel maa antage, at „Enhver Sit" ikke finder Vej til saa grumme mange Præstegaarde, og skjønt mine Ord overfor Præstestanden kun kan smigre sig med at have en meget forsvindende Vægt i Sammenligning med Hr. Uhlhorns og Hr. Schepelerns Ord.

Hvad der staar i Bogen om den katholske Kirkes Stilling overfor det sociale Spørgsmaal, skal jeg forbigaa. Ikke fordi det mangler Interesse; tværtimod! det er meget interessant. Men naar en ivrig luthersk Theolog skriver om den katholske Kirke, saa maa det optages med stor Varsomhed, ligesom det maa optages med Varsomhed, hvad en ivrig Katholik skriver om den lutherske Kirke. De to Kirkesamfunds Theologer ere nemlig tilbøjelige til at se alle Skyggesiderne hos hinanden, og derved bliver deres Skildringer mindre paalidelige. Jeg forbeholder mig derfor, paa en mere selvstændig Maade, at gjøre mig bekjendt med den katholske Kirkes Stilling til det sociale Spørgsmaal, og saa muligt gjøre mine Læsere bekjendt dermed.

Dr. Uhlhorn erkjender selvfølgeligt, at i og for sig er hele den økonomiske Udvikling, som er foregaaet i de moderne Stater, med sine Maskiner og sin Storindustri og sine frie Arbejdskontrakter, et Fremskridt. Men han tilføjer, ogsaa meget rigtigt, at man ikke maa lukke Øjnene for de Skader, der klæbe derved, men arbejde kraftigt og uforsagt paa at hæve disse Skader. Han indrømmer, at den Beskyldning, der ofte rettes mod de lutherske Præster, at de ere Kapitalistpræster og holde med den herskende Klasse, ikke er ganske uberettiget. Det kan ikke andet end glæde mig, at denne Indrømmelse er gjort af en tysk Theolog, og underskrevet af en kjøbenhavnsk Sognepræst. Jeg vilde næppe have fordristet mig til en saadan Beskyldning, uden under alle Omstændigheder at tilføje, at de fleste var det mere af Tankeløshed og gammel Vane end af ond Vilje. – Han erkjender, at den nuværende Ulighed i Ejendommen ikke er villet af Gud, og ikke er naturlig, men unaturlig, thi den fremgaar kun for en ringe Del af Dygtighed og Flid, men er Følgen af vor unaturlige økonomiske Bedrift, altsaa af vore Samfundsforhold. — Ogsaa denne Indrømmelse har en overordentlig stor Betydning, og jeg takker Pastor Schepelern fordi han har underskrevet den. At en ansét kjøbenhavnsk Sognepræst indrømmer, at den nuværende Ejendomsfordeling strider mod Guds Vilje og er unaturlig, og en Følge af forkerte Samfundsforhold, — det anser jeg som et meget glædeligt Tidens Tegn. Han anfører et Ord af den bekjendte berlinske Hofpræst Stöcker: „Angst for mit Folk drev mig ind i den kristelig-sociale Bevægelse. Jeg saa i det sociale Spørgsmaal en Afgrund, der gaber det tyske Liv imøde. Jeg er sprungen i Gabet, uden først at maale dets Dybde, fordi jeg ikke kunde andet". Han ønsker, at en saadan Angst maatte falde ret mange, især ogsaa mange Gejstlige, tungt paa Hjerte.

Han undersøger dernæst, hvad det er der bestemmer den moderne Produktionsmaades Udvikling, og han kommer til det rigtige Resultat, at det er Maskinen og den frie Arbejdskontrakt, det at Arbejderne har Frihed til at vælge baade hvad og hvor han vil arbejde. Han indrømmer at Arbejdet ved Maskinen maa i Længden virke sløvende, aandsdræbende. Han indrømmer, at det selvfølgelig i og for sig er et Fremskridt, at Trællevæsen og Livegenskab er ophørt, og at Arbejderne nu frit har Lov lil at vælge hvor han vil arbejde, og hvilket Arbejde han vil give sig af med, istedetfor at han, som i Middelalderen, var bundet til en vis bestemt Herre og et vist bestemt Arbejde. Men han erkjender at i Middelalderen havde Arbejderen, trods sin bundne Stilling, en sikker Tilværelse, han led ikke Nød. Nu er Arbejderen fri, men han har ingen sikker Stilling. Thi Arbejdsgiverne er ogsaa fri, han kan afskedige Arbejderne, og trods sin udvortes Frihed er denne derfor nu bleven langt afhængigere end dengang. Han er kun et Hjul i Maskinen; bliver han udstødt af Bedriften er han fuldstændig hjælpeløs, thi han forstaar kun at udføre et eller andet ganske særligt Arbejde ved en bestemt Maskine. Han kommer derved i en Afhængighed af Maskinens Ejer, der er større end

den tidligere Livegens Afhængighed af sin Herre. Og paa den anden Side er Herrerne heller ikke frie. De er afhængige af Markedets vekslende Konjunkturer, hvor den ene tragter efter at fortrænge den anden, og hvor Nationerne kappes med hinanden, og gjøre hinanden Pladsen stridig. Denne uhyre Kamp af alle imod alle gjør Tilværelsen usikker, og af denne Usikkerhed følger, at enhver kun tænker paa sin egen Fordel. Man frygter for at blive fattig, og Bekymringen bliver Drivfjeder til at jage efter Rigdom; og Begjærligheden er umættelig, thi mer vil altid mer. Paa den ene Side ophobes Rigdomme i det uendelige, paa den anden Side bliver de Ejendomsløses Antal stadig større, deres Elendighed stedse dybere, og Haabet om at arbejde sig ud af den stadig ringere.

Alt dette er fuldstændigt rigtigt, men det er ikke noget nyt. Hr. Uhlhorn har lært alt dette af den Kritik Socialismen har givet af Tilstanden i det nuværende Samfund. Men det er unægtelig en Triumf for Socialismen, at en højt ansét tysk Theolog godkjender hele denne Kritik, og at en højt ansét kjøbenhavnsk Sognepræst underskriver denne Godkjendelse ved at oversætte Bogen. Selvfølgelig véd baade Dr. Uhlhorn og Pastor Schepelern, at hele denne Kritik af den nuværende Samfundsorden er ikke noget som først er kommet frem fra Theologernes og Gejstlighedens Side, men netop fra den Socialisme, som de er saa forskrækkede for. Naar de derfor siger mange slemme Ting om Socialismen, saa havde det vel været ridderligt og ærligt om de havde tilføjet, at Socialismen havde idetmindste *halvt* Ret, idet nemlig hele dens Kritik af den nuværende Tilstand var slaaende sand, saa sand, saa selv de, der vare Modstandere af den, maatte bøje sig for den. — Nu kan det derimod faa Udseende af, at det er Dr. Uhlhorn og Pastor Schepelern, der selv har fundet paa alle disse Skavanker ved de nuværende Samfundsforhold. Men dette skal jeg ikke opholde mig ved. Hovedsagen er, at de erkjender Rigtigheden deraf. Men paa den anden Side, — det kan ikke nægtes, at det er en farlig Sag, saaledes at indsmugle hele den socialistiske Kritik i Gejstligheden og derved iblandt de Kristne. Jeg har ikke noget imod det, da jeg, — ligesom Pastor Schepelern, — er enig med Socialismen i dens Kritik. Men det er en farlig Sag. — Det er det der giver Oversættelsen sin store Betydning, at Pastor Schepelern derigjennem vedkjender sig Socialismens Kritik af vore Samfundsforhold.

Jeg skal i en følgende Artikel omtale hvorledes Dr. Uhlhorn nu mener at den lutherske Kirke skal raade Bod paa disse Skader.

Planeterne.

II.

Med Hensyn til Afstanden fra Solen er *Jorden* den tredje i Rækken af Planeterne. Men da man vel tør forudsætte, at Læserne har nogen Kjendskab til den, vil vi forbigaa den i Taushed og straks begive os ud til den fjerde i Rækken, nemlig Planeten *Mars*. Dens Afstand fra Solen er $30^1/_2$ Millioner Mile, og den kan nærme sig til Jorden paa en Afstand af $7^1/_2$ Millioner Mile. Dag og Nat har omtrent samme Længde som hos os. Den skinner med en blodigrød Glans, og dette har givet Anledning til dens Navn. Den er nemlig opkaldt efter den romerske Krigsgud. Den kommer kun til Syne for os hvert andet Aar, idet dens Bane i det mellemliggende Aar gaar paa den anden Side Solen i en meget stor Afstand fra os. Den er kun godt halv saa stor som Jorden.

Mars er den af Planeterne, som vi kjender bedst. Det er navnlig den italienske Astronom *Schiaparelli*, som har gjort den til Gjenstand for en omhyggelig Undersøgelse i Vinteren 1877, da den indtog en Stilling til Jorden, der var særlig gunstig for Iagttagelsen. Vi skal her meddele de vigtigste Resultater af hans Undersøgelser efter en Bog af en tysk Astronom, Dr. *W. Meyer*: „Die Königinn des Tages“, der er oversat paa Dansk af *G. Lütken*. —

Allerede for lang Tid siden havde Astronomerne opdaget, at der paa Mars var lysere og mørkere Pletter, og man var ligeledes enig om, at de lysere Pletter var Lande og de mørkere Pletter Have. Man har endogsaa bemærket, at Havene paa Mars har en mørkere Farve ved Ækvator, ganske ligesom det er Tilfældet paa Jorden. Ved Vintertid fryser Havet til ved Polaregnene ganske som hos os, og der fremkommer da en hvid Plet paa det Sted af Mars, hvor Vinteren hersker. Denne hvide Plet er foraarsaget ved de store Ismarker og det tilfrosne Hav i Polaregnene. Men paa Grund af Planetens Stilling til Solen har den nordlige Halvkugle paa Mars en meget længere Sommer end den sydlige, medens derimod Vinteren paa den sydlige Halvkugle er meget lang og stræng, Sommeren kort, men meget varm. Virkningerne af disse Forhold kan nu tydelig sés gjennem Kikkerten. Naar det er Vinter paa den sydlige Halvkugle, fremkommer der paa Planeten en stor, hvid, glinsensende Plet, der hurtig aftager, naar den varme Sommer kommer og giver Plads for en blaa Farve.

Da der er Have paa Mars, er der selvfølgelig ogsaa en Atmosfære, et Lufthylster, og det er denne Atmosfære, som bevirker, at Mars skinner med den røde Glans. Nogle har rigtignok ment, at den røde Farve skyldtes den Omstændighed, at Plantevæksten paa Mars var rød og ikke, som hos os, grøn. Men dette er mindre sandsynligt. Luften paa Mars er derimod blaa ligesom hos os. Den indeholder rigelig Fugtighed, der undertiden samler sig til store Skymasser. Dog synes Luften i det hele ikke at være saa skydækket over Mars som over Jorden, og Vind og Vejr synes i det hele at være mindre stormende end hos os. — Schiaparelli har opdaget, at der er nogle Steder paa Mars, hvor Skydannelserne er hyppigere end sædvanlig, nemlig i Nærheden af Fastlandene, hvor Havet ikke har nogen synderlig Dybde. Her er nemlig Fordampningen af Vandet stærkere

end ude paa det dybe Hav, og dette bevirker en stærkere Skydannelse. Og da der tillige paa disse Steder er mere Vindstille end paa andre Steder, holder Skyerne sig gjærne over disse Farvande. — Ligesom der paa Jorden er visse regelmæssige Strømninger i Havet, saaledes synes der ogsaa at være noget lignende paa Mars. Naar det er Sommer paa den nordlige Halvkugle af Mars, strømmer Vandet fra Nord til Syd, fordi de store Is- og Snemasser, naar de smelter, fylder det nordlige Hav. Men naar den stærke Sommervarme kommer paa den sydlige Halvkugle, smelter Isen hurtigt der, og Strømningen gaar da i modsat Retning fra Syd til Nord. Disse Forhold har givet Anledning til en mærkelig Opdagelse, som ligeledes skyldes Schiaparelli. Men for at forstaa denne maa vi først fæste vor Opmærksomhed paa den Form, som Fastlandene har paa Mars.

Fastlandene paa Mars er væsentlig samlede om Ækvator. Medens Fastlandene paa Jorden er adskilte ved store Have, danner de paa Mars en næsten sammenhængende Masse, som kun er gjennemskaaret af nogle mere eller mindre brede Kanaler, som gaar fra Nord til Syd, altsaa i samme Retning, som Havstrømningerne paa Mars maa gaa i Følge de naturlige Forhold paa denne Planet. De to store Havbækkener i Nord og Syd maatte skaffe sig en Forbindelse med hinanden paa Grund af disse Strømninger og dannede saaledes de omtalte Kanaler. — Nu opdagede Schiaparelli 1882, da Mars stod Jorden nær, at disse Kanaler er bredere, naar Mars har sine Jævndøgnstider, end ved Sommer- og Vintertid; men, hvad der fremkaldte endnu større Forbauselse, han opdagede tillige, at ved Jævndøgnstid blev der dobbelt saa mange Kanaler som ellers. Det var den 19. Januar 1882, at Schiaparelli til sin Forundring saa, at der var kommen en ny Kanal, som ganske sikkert ikke før var bleven sét, og som gik aldeles paralelt med en af de gamle Kanaler, og saa at sige Dag paa Dag indtil den 24. Februar, da Observationerne maatte opgives, saa han den ene nye Kanal komme frem efter den anden, stadig paralelle med de gamle. I alt opdagede han 20 nye Kanaler. — Der er vel ingen Tvivl om, at disse nye Kanaler ogsaa før havde været der, men Grunden til, at han ikke har sét dem før, antages at være den, at de om Sommeren, naar Strømningen fra det ene Hav til det andet ikke er synderlig stærk, ligger tørre og derfor ikke kan ses, medens de derimod ved Jævndøgnstider, naar Strømningen er stærkest, fyldes med det blaa Havvand og derved bliver synlige. — Schiaparelli tegnede ved Hjælp af Kikkerten et Landkort af Mars med alle disse Kanaler, hvoraf de fleste synes at være ganske snorlige. Imellem Kanalerne er der en Afstand af ca. 80 Mile. Den bredeste af dem er ca. 70 Mile bred, en anden er ca. 10 Mile, men de andre er betydelig smallere.

Man har nu opkastet det Spørgsmaal, om Naturen alene ved sin egen Hjælp var i Stand til at danne dette regelmæssige Kanalsystem, der ganske synes at kunne sammenlignes med de smaa kunstige Kanalanlæg, som enkelte Steder findes her paa Jorden. Selvfølgelig kan der ikke gives noget bestemt Svar paa dette Spørgsmaal. Men dersom vi vil gjøre Brug af vor Indbildningskraft, kan vi antage, at nogle af disse Kanaler er frembragte af Beboerne paa Mars, saaledes at altsaa nogle af Kanalerne er naturlige, andre frembragte ved menneskelig Hjælp. Det kan være gaaet saaledes til, at de naturlige Kanaler ved Jævndøgnstid, naar Havstrømningen var særlig stærk, ikke var tilstrækkelige til at optage Vandet, og at der derfor fandt farlige og ødelæggende Oversvømmelser Sted. For at afhjælpe dette Onde har Marsbeboerne saa paa de Steder, hvor Naturen frembød de mindste Hindringer, anlagt en Række kunstige Kanaler, der kunde optage Vandet, naar det steg højt. Men da disse Kanaler ikke er saa dybe som de naturlige, henligger de tørre, naar Vandet atter synker.

Gaar vi ud fra den almindelige Antagelse, at de Planeter, der er længst borte fra Solen, er de ældste, saa er Mars altsaa ældre end Jorden. Og da Mars tillige er betydelig mindre end Jorden, er Afkølingen indtraadt forholdsvis hurtigere, eftersom en mindre Kugle afkøles hurtigere end en større. Forudsat at der er Liv paa Mars, ligesom her paa Jorden, saa har dette Liv havt maaske adskillige Millioner Aar længere til at udvikle sig end Livet her paa Jorden. — At Mars, hvad dens Naturforhold angaar, er en mere fremskreden Klode end Jorden, kan bl. a. ses deraf, at der paa Mars er langt mere Fastland, end der forholdsvis er her paa Jorden. Af Jorden er nemlig kun den ene Tredjedel Land, medens de to Tredjedele endnu er Hav. Men, efter hvad man kan skjønne, er Arealet af Land paa Mars dobbelt saa stort som Arealet af Hav. Ligesom paa Jorden findes ogsaa paa Mars de største Landdannelser paa den nordlige Halvkugle. Desuden synes store Strækninger af Havet paa Mars kun at have en ringe Dybde, hvilket man kan skjønne af Farven. Men dette, at Landet har Overmagten paa Mars, viser dens højere Alder, da nemlig Vandet forsvinder, efterhaanden som en Klode bliver ældre. Det er vitterligt, at Jorden en Gang har været fuldstændig dækket med Vand, og at Landet stadig vokser paa Vandets Bekostning. — Den største Landmasse paa Mars er, ligesom paa Jorden, samlet omkring Ækvator, altsaa midt paa Planeten, hvilket ogsaa tyder paa dens højere Alder, da Havene har en vis Tilbøjelighed til at samle sig om Polerne, efterhaanden som en Planet bliver gammel. — Et andet Vidnesbyrd om dens højere Alder har vi deri, at Luften synes at være renere og klarere end her paa Jorden. En Klode indsuger nemlig efterhaanden sin Beholdning af Luft, og denne bliver derfor bestandig tyndere og lavere.

Hvis vi nu tør forudsætte, at der findes Beboere paa Mars, maa det antages, at disse har naaet et langt mere fremskredent Standpunkt end vi Jordboere. Og da det, — som jeg før har bemærket, — synes ganske urimeligt at antage, at Skaberen skulde have frembragt Kloder i en saa utallig Mængde uden at frembringe Liv paa dem, naar Livsbetingelserne var

til Stede, og uden en Gang i Tiden at gjøre dem alle skikkede til at bære Livet frem, — saa ligger den Slutning nær, at der paa Mars maa være Væsener, der staar paa et højere Trin end vi. — Det forekommer mig, at der slet ikke vilde være nogen Mening i at skabe utallige Verdener, naar disse Verdener evig var bestemte til at være døde, livløse Verdener. Gud er Liv, og hans Maal maa være at frembringe Liv overalt i sin Skabning.

Modstand mod . . .

Da Ungdomsforeningerne sidst holdt Fællesmøde, voldte det meget Hovedbrud hos en Del Venstremænd saa vel som hos Højres Profeter, at vi imellem Hovedpunkterne for Programmet satte *Modstand mod Militarismen*. Naar alt kommer til alt, havde Programmet vel egentlig ikke været meget bevendt uden denne Post. For det bliver næppe til noget alvorligt med Valgrettens Udvidelse eller dens Brug i det hele, saa længe Militarismens kolde, klamme Haand ligger over Folk og Land. Og Arbejdernes sociale Selvstændighed bliver det vel heller ikke til noget ordentligt med, saa længe det militaristiske Uhyre sluger alle de Pengemidler, som skulde bringe *Selvstændigheden*. Man kan beklage, at ikke Styrelsen fik udarbejdet Programmet i Enkeltheder, hvorefter der kunde arbejdes mere bestemt saavel imod Militarismen som for de andre Opgaver, men ogsaa nu efter to Aars Forløb vil det mere end nogensinde være en Nødvendighed for Ungdommen at skrive *Modstand mod Militarismen* paa sin Fane. Thi nu har jo Højre faaet sin Fæstning, men alligevel synes der at være Venstremænd, som ogsaa vil have en Fæstning for deres egen Mund. Herefter synes der da at være opfundet en ejendommelig, dansk Form for Enighed mellem politiske Partier: Naar de ikke kan enes om, hvor Fæstningen skal ligge, saa bygger de hver sin Fæstning. Det vil sige, de bygger for Statens Penge, for derom kan de fæstningsgale Venstremænd saa temmelig enes med Højremændene, at vi andre skal være med til at betale Gildet. Men skal den danske Ungdom i sin Tid naa til at pode ny Skud i Frihedstræet, og skal den kunne tage et Tag i Tidens største Spørgsmaal, *Arbejdernes sociale Selvstændighed*, saa er det sandelig ikke for tidlig at gjøre Modstand mod Militarismen, hvad enten dette Uhyre saa stikker sit Hoved frem fra venstre eller fra højre Side.

Underligt er det, at de samme ædle danske Hjærter, som oprørtes saa stærkt over Ungdommens *Modstand mod Militarismen*, som over alt, hvad nævnes kunde som *Modstand mod* —, underligt er det, at de samme Hjærter har været saa raske til at gjøre *Modstand mod* — Ungdomsforeningernes Formaal og deres hele Tilværelse. Men i saa Henseende har en Del af de varmtfølende Medborgere ikke sparet sig. — Der er nede i Sydsjælland en Præst, som har lavet en Forening for unge Piger. Han kalder det en „*Bibelforening*“, fordi Medlemmerne ved Møder, der holdes i Præstegaarden, læser i Bibelen. Ved et af disse Møder holdt Hs. Velærværdighed en Tale, hvori han lagde sine Tilhørere paa Sinde, at de ikke kunde være Medlemmer af Ungdomsforeningen, naar de vilde være i hans „Bibelforening“, for det var to Modsætninger, som ikke kunde forliges, de maatte vælge mellem den brede Vej, som førte til Møderne i Skolestuen, og den smalle Vej, som førte til Præstegaardens Pauluner. Og da Pigebørnene naturligvis ikke var forberedt paa saadan et Stormløb, gik nogle af dem i Fælden og afsvor Ungdomsforeningen for ikke at blive forment Læsningen af Bibelen. — Andre Steder har det været Redaktørernes Opgave at frembringe den behørige *Modstand*. Vi har nemlig enkelte Venstreblade her til Lands, som er værre end rene Højre blade. De gaar frem paa ægte Kaninvis. Først begyndte de med aabenlys Krig mod Ungdomsforeningerne. Men da de saa, at det ikke kunde hjælpe, gjorde de gode Miner til slet Spil. Tilsyneladende var de venlige, men under Jorden førte de den lille Krig saa langt deres mangeartede Indflydelse kunde række, medens hist og her en Husbonde kom dem til Hjælp ved at forbyde sine Tjenestefolk at være Medlemmer af Ungdomsforeningerne. Og naturligvis har disse gæve Venstremænd, der aldrig saa meget som bjæffede ad de konservative Klubber, undertiden haft Held med sig i Kampen mod Ungdomsforeningerne. En og anden Forening er gaaet al Kjødets Gang. Der bliver jo altid nogen saaret i Krigen, saa derover er det ikke nødvendigt at tabe Hovedet. Bedre vil det være, at Invaliderne møder til Fællesmødet paa Mandag, saa kan der maaske endnu blive Raad for deres „Forsørgelse“.

At Mødedagen for ikke at komme paa tværs af Venstres store Møde falder paa en *Mandag*, er jo ogsaa en ubehagelig *Modstand* . . . For selv om de unge kan give Møde, hvem borger saa for, at de ikke løber op paa Universitetet og i Kirke for at høre, hvorledes der holdes Formaningstaler til Ministrene og Højremændene og Venstremændenes tomme Stole. Mangen vordende Rigsdagsmand vil naturligvis gjerne skue, hvorledes det ærværdige Lovgivningsmaskineri træder i Virksomhed, saa har de jo lært saa meget af Hemmeligheden. Og det skal være dem vel undt, naar de bare pænt bliver og hører paa Overstyrelsens *Hemmeligheder*. Hvorledes disse ser ud har jeg ingen Mening om, men at de maa være gode, kan jeg skjønne deraf, at det har taget to Aar med Forberedelserne. Derfor maa der helst møde saa mange som muligt, naar der nu endelig skal være Møde. Invaliderne maa med, — hvis der er synlige Spirer til vordende Ungdomsforeninger maa de ogsaa give Møde, og hvor der er delte Meninger om Opgaverne i en Forening, bør Mindretallet ogsaa have sit Sendebud. Men saa er det bedst, at vi lader den sædvanlige danske Ynglingedyd, Beskedenheden, blive hjemme paa Mandag.

Der maa tales rent ud af Posen, om Mødet skal blive et Udtryk for, hvad Ungdomsforeningnrne er og hvad de vil.

Jens Peder Sundbo.

Ungomsforeningerne.

IV. Lolliker.

Paa Lolland er der en kraftig Forening, der tæller 4 à 500 Medlemmer. Den blev stiftet i Januar 1886, efter at der tidligere var holdt et Par større Møder, og fører nu Navnet „*Lolland*". Det er den bekjendte Riffelmand, Redaktør Jordan, Nykjøbing, og Gaardejer J. Frederiksen, Strandbygaard, der har rejst Sagen under Medvirkning af flere dygtige Mænd og Kvinder i de enkelte Sogne. Der er arbejdet med Foredrag af Harald Holm, Fernando Linderberg, Frøken Hübner, Forstanderne Andersen, Rødkilde, og Jens Jørgensen, Nyborre o. m. fl. Der er ogsaa holdt en Del Blade og kjøbt en Del Bøger. Vel har Foreningen i Førstningen mødt lidt Modstand fra en Del af de ældre. Men efterhaanden har Foreningen arbejdet sig frem til Anerkjendelse.

Der er bare en Fejl ved denne Forening. Dens Medlemmer er næsten allesammen Gaardmandsbørn. Der findes kun meget faa Tjenestefolk i den. — Og det er jo kun en daarlig Trøst for Lollikerne, at de ikke er ene om den Fejl. Men efter de Oplysninger, jeg har indhentet, har Tjenestefolkene hidtil kun været et lille Mindretal i Ungdomsforeningerne. Fra enkelte Kredse meldes vel, at de er godt med, og i ganske enkelte Sogne kan de være i Flertal. Men gjennemgaaende ser det endnu daarligt ud med dette Forhold. Og Lollikerne er imellem de allerbageste i denne Sag. Om det muligt kommer af, at Jorden paa Lolland er saa fed — Lollands Pløjning og Helvedes Pine faar jo aldrig Ende, — saa der af den Grund er en større Kløft mellem Gaardmandsbørn og Tjenestefolk end de fleste andre Steder, det skal jeg ikke kunne sige saa nøje. Men det véd jeg, at den frisindede Ungdom baade paa Laaland og andre Steder maa have bedre fat paa dette Forhold. Og det er paa høje Tid at gjøre noget for den Sag. Den bedste Samlingstid for den frisindede Ungdom var egentlig i 1885 — den Gang de første Ungdomsforeninger blev dannet — da Kampen alene drejede sig om Loven, og da de politiske Bølger gik højest. Endnu er Modsætningerne baade med Hensyn til Retsspørgsmaalet og Reformspørgsmaalene dog saa klare, at et Samlerarbejde som det nævnte let kan gjøres. Men herefter bliver det sikkert vanskeligere baade paa den ene og den anden Maade. Efterhaanden som Reformspørgsmaalene kommer frem, vil det vanskelig undgaas, at enkelte Venstremænd slaar sig sammen med Godsejerne i flere Spørgsmaal. Det vil forhaabentlig ikke blive ret mange, der gaar den Vej, men det kan altid blive saa mange, at de kan forvirre Begreberne en hel Del. Hvor faa, der end bliver af den Slags, vil de dog gjøre det vanskeligere at samle alle frisindede Hoveder i de frisindede Foreninger, selv om disse, som Ungdomsforeningerne, nærmest arbejder for *Oplysning*.

Dertil kommer, at den sociale Kløft mellem Gaardmandsbørn og Tjenestefolk herefter daglig bliver større, hvis der ikke siges Stop. Thi vel lider Gaardmændene haardt under det økonomiske Tryk, men Husmændene og Arbejderne lider forholdsvis mere. Nøden hopper altid først over der, hvor Gjærdet er lavest. Og med Hensyn til Oplysning har Gaardmændenes Børn ogsaa faaet et stort Forspring. Det er særlig dem, der har haft Raad til at komme paa Højskole, rejse til Møder, kjøbe Bøger og holde Aviser. Alt dette *kan* hjælpe til at uddybe Kløften, men det *kan* kan ogsaa hjælpe til at jævne i hvert Faldt lidt af den, hvis vi tager rigtig fat paa den. I Ungdomsforeningerne kan der, om end kun i ringe Grad, raades Bod paa Tjenestefolks manglende Oplysning. Men den første Betingelse er, at de, som er kommet noget med, tager fat paa en kraftig personlig Agitation, der kan trække flere med. Ikke bare en Forenings Bestyrelse skal arbejde, men ethvert Medlem og enhver anden, der har Interesse for Sagen, har ogsaa den Pligt at *arbejde*, *agitere* for den. Og Ungdomsforeningernes Medlemmer har den særlige Opgave at agitere mellem Tjenestefolk og Kvinder. Til dem naaer Vælgernes Agitation sjælden, — og dem maa vi derfor trække med til Møder og i Foreninger. Der maa sørges for, at de kommer til at læse Bøger og Blade, og i det hele arbejdes for, at den mest mulige Oplysning kommer ud i de Kredse.

Dette er ikke et Arbejde, som alene skal paalægges Lollikerne, der ingenlunde er de ringeste til at agitere. Men det er noget, som vi overalt maa have Tag i. Vi har saa mange Foreninger, der blot en Gang om Maaneden trækker sig tilbage fra Verden for at høre et Foredrag, medens der staar en eller anden *Cerberus* ved Indgangen for at passe paa, at ingen uvedkommende skal komme til at høre de vise Ord. Og det kan jo være godt nok. Men det var dog vist klogere, om man sørgede for at faa dem med, *der trænger haardest til det.* — Naar man har læst sine Aviser, kan det heller ikke gjøre nogen stor Skade, at en Tjenestekarl læser dem bagefter.

J. P. Sundboe.

Meddelelser.

Emdrupborg Højskole har i det sidste Aar været besøgt af 126 Elever. (Karle om Vinteren og Piger om Sommeren). Et nyt Skolehold for Karle begynder den 5. Novbr. og varer til April. Skolen er delt i 3 Afdelinger: Folkehøjskolen, Landboskolen og den tekniske Klasse. Undervisningen ledes af 8 Lærere, nemlig Landinspektør Feilberg, Landbrugskandidat A. Jørgensen, cand. juris. N. J. Larsen, Lærerne Ebbehøj og Brems, Arkitekt Chr. Jensen og Forstanderne, Folkethingsmand J. T. A. Tang og Kand. N. Tang.

Lille Dreng.

Lille Dreng paa Vejen dér
Vil Du Lykken med mig dele?
Den Dit Barneøje sér
Tryllet frem af Støv og Lér;
— Jeg har ingen — Du den hele. —

Lille Dreng, jeg beder Dig:
Er Din Fryd med Sorg ej blandet,
Er Din Glæde Solen lig,
O, saa dél den da med mig,
Du, som finder den i Sandet. —

Lille Dreng, fra Armods Bo!
Leg med mig, som var du ene:
Byg et Eden barnefro,
Byg det dog med Rum for to;
— Vejen har jo nok af Stene. —

Lille Dreng fra lave Vraa!
Vil Din Skat Du med mig dele?
Den, Du under Himlen blaa
Tryller frem af Støv og Straa;
Jeg har ingen — Du den hele. —

Chr. Bildsø.

Stenum Højskole

ved Brønderslev St.

aabnes for Karle den 4de Novbr., hvilken Dag Elevernes Tøj vil blive afhentet paa Brønderslev St Foruden Undervisning i alm. Højskolefag tilbyder Skolen Undervisning i svensk Gymnastik. Haandværkere kan faa Undervisning i Bygningstegning. Indmeldelser modtages af

Jørgen Jerkelsen.

Kvindeseminariet i Horsens

forbereder til Skolelærerindeeksamen og alm. Forberedelseseksamen. Nye Kursus begynder 5. Novbr. **E. Buchwald.**

Efteraarsmøde

paa **Vestbirk Højskole ved Horsens** fra den 12te Oktober, Morgen, til d. 14de, Aften.

Grønvald Nielsen.

Emdrupborg Højskole.

Karleskolen, der som sædvanlig er delt i 3 Afdelinger: Folkehøjskolen, Landboskolen og Byggehaandværksskolen (den tekniske Klasse) begynder den 5te November og varer i 5 Maaneder. Betalingen er 30 Kr. om Maaneden. Indmeldelser modtages af Forstanderne, Folkethingsmand **J. T. A. Tang** og Kandidat **N. Tang**, paa Emdrupborg ved Kjøbenhavn.

Emdrupborg Kvindeseminarium,

som forbereder til Lærerinde- og Præliminærexamen, optager ny Elever til Novbr. Den aarlige Betaling for Undervisning, Kost og Bolig er 480 Kr. Indmeldelser modtages af **N. Tang** paa Emdrupborg ved Kjøbenhavn.

Ringe Friskole.

Fra 1ste Oktober til 1ste April gives videregaaende Undervisning for Drenge og Piger mellem 12 og 16 Aar. Betaling for Kost, Bolig og Undervisning er 28 Kr. om Maaneden. En halv Sengs Klæder medbringes. Undervisningspenge for Omegnen er 8 Kr. maanedlig, dog kan uformuende faa Lettelse.

Undervisningsfagene er: Historie, Dansk, Naturfagene, Geografi, Regning, Skrivning, Tegning, Mathematik, Geometri, svensk Gymnastik, Husflid og Sløjd, og hvem, der ønsker det, kan faa Undervisning i Engelsk.

Friskolelærer **Lavrs Rasmussen,**
Ringe, Ringe St.

Undertegnede anbefaler sit velassorterede Lager af reelle Vine, Rom, Cognac, Puncheessentser & Likører.

Særlig anbefales en mild og styrkende
hvid Oportovin
som fortrinlig for saadanne Syge, hvem Lægerne tilraader at drikke Vin.

Pris pr. 1/1 Btl. 2 Kroner.

Peter Buch,
Halmtovet 8, Kjøbenhavn V.

Ollerup Højskoles Efteraarsmøde

aabnes Onsdag den 26de September Kl. 10 og sluttes den 29de September om Aftenen. Foredrag holdes af Præsterne Poul Boisen, Brandt, Henning Jensen og Fr. Nygaard, Forstanderen for Dalum Landbrugsskole, Jørgen Pedersen, og Skolens Lærere.

Tilrejsende med Toget befordres fra og til Sørup St.

De, der vil bo paa Skolen under Mødet, bedes henvende sig til Undertegnede i Forvejen.

Karleskolen aabnes d. 3dje November.

J. P. Kristensen-Randers.

Dalum Landbrugsskole

ved Odense,

Landbrugsundervisningen for Karle begynder 4. Novbr. Skoleplanen sendes paa Forlangende. — Lærere: Havebrugskand. Jakob E Lange, Landbrugskandidaterne Niels Anton Hansen, Hans Appel og Jørg. Petersen (Bärse) Forstander.

Rødkilde Folkehøjskole

paa Møen.

Karleskolen begynder den 3dje Novbr. og varer i 5 Maaneder. Særskilt Undervisning for Bygningshaandværkere. 150 Kr. for hele Skoletiden.

J. H. Andersen.

Brokbaand, Suspensorier,

Mavebælter, Moderbandager, Menstruationsbind, Urin- og Navle-Bandager, Douche-Apparater, Clysopumper, Indaandings-Apparater, Respiratorer, Høre-Rør, Isposer, Mælkesugere, Elastiske Strømper, alle Sorter Bind, alle Slags Sprøjter, Luft- og Vandpuder sælges og udlejes, **Underlag til Sygesenge**, Stikbækkener, Elastik, Knive og Saxe, Forbindkasser, **Sygeplejeartikler** og **Forbindstoffer** m. m. tilbydes i stort Udvalg af

Th. Bjering,
Etablissement for Sygepleje-Artikler,
1, Frederiksberggade 1,
„Røde Kors", ved Siden af Apotheket.

En flink Møllersvend

(helst yngre), kan faa Plads paa Tjennemarke Mølle til 1ste Novbr.

Frederik Søegaard,
Tjennemarke pr Søllested Station.

For 5 Kr. Stkt. udsælges særdeles elegante rummelige og solide Rejsehaandkufferter, som før har kostet 12 Kr. Stkt. Forsendes fra J. Knudsen, Bojlum pr. Roslev.

Enhver Sit.

Redaktører: Henning Jensen og Kristensen-Randers.

„Enhver Sit" behandler politiske, sociale og kristelige Spørgsmaal.
Udgaaar hver Torsdag Aften til en Pris af 1,25 Øre Kvartalet.
Demokratiske Foreninger, som bestiller et større Antal Eksemplarer, faar Rabat
Bekjendtgjørelser 10 Øre Linjen. Rabat gives for Bekjendtgjørelser, der indrykkes mindst tre Gange.
Bladet kan bestilles hos Landpostbudene eller paa Postkontoret.

Ansvarhavende Redaktør **Henning Jensen.**
Trykt hos Rasmussen & Olsen. Kjøbenhavn